

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci rozhodl v senátu složeném z předsedkyně

Mgr. Lucie Trejbalové a soudců Mgr. Karolíny Tylové, LL.M. a Mgr. Zdeňka Macháčka ve věci

žalobce: X
státní příslušník X
trvale bytem X
zastoupen advokátem Mgr. Davidem Netušilem
sídlem Politických vězňů 911/8, 110 00 Praha

proti
žalovanému: **Ministerstvo zahraničních věcí**
sídlem Hradčanské nám. 182/5, 118 00 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 10. 2021, č. j. x,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva zahraničních věcí ze dne 4. 10. 2021, č. j. x, se pro vady řízení zrušuje a věc se vrací k dalšímu řízení žalovanému.

- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 13 200 Kč, k rukám jeho právního zástupce Mgr. Davida Netušila, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Žaloba

1. Žalobou podanou v zákonné lhůtě se žalobce domáhá zrušení shora označeného rozhodnutí, jímž žalovaný rozhodl o žádosti žalobce o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníku občana EU dle § 180e odst. 6 zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Žalovaný v označeném rozhodnutí dospěl k závěru, že rozhodnutí Velvyslanectví České republiky v Egyptě (dále jen „velvyslanectví“) ze dne 2. 9. 2021 o neudělení krátkodobého víza žalobci je v souladu s § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců, neboť sňatek žalobce x - státní občankou České republiky, byl účelový, čímž se žalobce dopustil obcházení zákona s cílem získat vízum k pobytu na území České republiky.
2. Žalobce v žalobě rozporoval tvrzení žalovaného o obcházení zákona účelově uzavřeným manželstvím ve smyslu § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců. Dle žalobce nemá takový právní závěr žalovaného oporu v provedeném dokazování a v podkladech pro vydání rozhodnutí.
3. Není pravda, že by žalobce pobytové oprávnění v České republice nemohl získat jinou cestou. Žije zde žalobcův bratr s jeho českou manželkou. S ohledem na tyto rodinné vazby měl žalobce možnost na pozvání jednoduše získat krátkodobé vízum za účelem návštěvy. Účelem sňatku manželů proto nemůže být pouze získání víza a vycestování do České republiky, když tuto možnost žalobce měl dávno v minulosti.
4. Dále žalobce tvrdil, že s manželkou před uzavřením manželství udržovali dlouhodobý vztah. Dobu trvání vztahu nelze omezovat pouze na dny, kdy se manželé osobně setkali. Je nutné posuzovat celou dobu, kdy jsou spolu v kontaktu, tedy od listopadu 2019. Stejně tak není možné klást manželům za vinu, že spolu od uzavření sňatku nebydleli. Manželka žalobce je v České republice zaměstnána v pracovním poměru. Nebylo proto možné, aby spolu žili ve společné domácnosti. Do uzavření sňatku žil žalobce s manželkou ve společné domácnosti 52 dnů, po uzavření sňatku 26 dnů, tedy celkem 78 dnů.
5. Dle žalobce není pravdivé ani tvrzení o značné jazykové bariéře. Manželé spolu hovoří z části arabsky, zčásti česky a zčásti anglicky. Pravdou je, že při textové komunikaci využívají překladáč pro rychlejší komunikaci. Nicméně při telefonické a osobní komunikaci není překladáč využíván a mluví spolu bez problému jejich vlastním společným jazykem, za využití slovní zásoby všech tří jazyků. Žalobce také nesouhlasil s tvrzením o rozpornosti výpovědi manželů. Podotkl, že výslech byl veden v anglickém jazyce, který žalobce ovládá slovem ale nikoli psanou formou. K podstoupení výslechu v rodném arabském jazyce mu ze

strany velvyslanectví nebylo umožněno přizvání tlumočníka. Závěry správních orgánů, týkající se údajných rozporů ve výpovědích manželů, je proto nutno hodnotit kriticky.

6. Žalobce rovněž poukazoval na tři finanční transakce v USD, které v souhrnu činily 585 000 Kč. Tyto transakce přitom nelze spojovat s negativním indikativním kritériem spočívajícím v poskytnutí peněžního daru, který byl předán pouze proto, aby byl sňatek uzavřen. V daném případě je zřejmé, že jde o opačnou situaci, kdy byl zmíněný obnos zaslán manželkou žalobce. Částka byla použita na opravu bytu v jeho domě, ve kterém manželé pobývají v době návštěv manželky žalobce v Egyptě. Jedná se tedy o investici do společného bydlení, přijetí společného závazku, který je naopak pozitivním indikativním kritériem.
7. S tvrzeními týkajícími se jeho socioekonomické situace žalobce rovněž nesouhlasil. Uvedl, že pracoval jako manažer hotelu x, kde stále vlastní 30% spoluvlastnický podíl. Velvyslanectví zaslal listiny týkající se vlastnictví podílu na hotelu, pracovní smlouvu s cestovní agenturou X, kde byla uvedena i výše výdělku a listiny prokazující, že vlastní dům na X, Západní pevnina-X.
8. Ke skutečnosti, že v době seznámení s manželkou měl být v manželském svazku s dalšími dvěma manželkami, žalobce uvedl, že od první návštěvy manželky s jinou ženou nesdílel společnou domácnost a žil sám ve svém domě v X. Svatbě předcházelo finální dokončení vyřízení rozvodových dokumentů. Tyto dokumenty velvyslanectví žalobce doložil.
9. Žalobce závěrem zopakoval, že v České republice žije jeho bratr s českou manželkou. Jejich manželské soužití trvá již více než 8 let. Tvrdil, že existence dlouhodobého a stabilního manželství jeho bratra nasvědčuje tomu, že ani u žalobce nejde o účelové manželství s cílem získat jen právo pobytu v České republice anebo Evropské unii. Manželům rovněž nelze dávat za vinu formální charakter svatby. Obřadu se nikdo z rodin manželů nezúčastnil, jelikož rodina manželky žije v České republice, kdy ze zdravotních a pracovních důvodů nemohl nikdo z rodiny přijet do Egypta. Žalobce svou rodinu nepozval pro jejich rozdílné názory. Manželka se opakovaně setkala s celou rodinou žalobce během návštěvy v Egyptě v únoru 2020 a v říjnu 2020, s bratrem žalobce a jeho manželkou se setkávala pravidelně od srpna 2018 v České republice. K těmto setkáním žalobce v průběhu řízení o žádosti doložil fotografie.
10. Žalovaný dle žalobce nesprávně posoudil doloženou konverzaci z aplikace WhatsApp. Velvyslanectví byly dne 28. 7. 2021 doručeny dva PDF soubory se zmíněnou komunikací. První soubor PDF o velikosti 7,19 MB obsahoval 3203 stran komunikace od 31. 10. 2019 do 4. 11. 2020, další soubor PDF o velikosti 5,95 MB obsahoval 3527 stran komunikace od 27. 10. 2020 do 28. 7. 2021. Velvyslanectví tuto komunikaci vůbec nezohlednilo, když mimo své rozhodnutí do emailu uvedlo, že mu žádná vzájemná komunikace nebyla doručena buď kvůli nesprávnému formátu souboru, nebo kvůli nadměrné velikosti. Oba soubory PDF přitom lze bez problémů otevřít na běžném počítači. Skutečnost, že manželé udržovali pravidelnou a častou komunikaci, rovněž svědčí o tom, že o účelový sňatek nejde.

11. Závěrem žalobce konstatoval, že břemeno důkazní k prokázání účelovosti manželství leží na straně žalovaného. Jelikož v řízení tato účelovost prokázána nebyla, svědčí žalobci právo na společný rodinný život dle čl. 8 EÚLP a má právo získat krátkodobé vízum, bez ohledu na místo a datum uzavření manželství. Z uvedených důvodů žalobce navrhoval, aby soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

II. Vyjádření žalovaného

12. Žalovaný v písemném vyjádření k žalobě předně namítl předčasnost žaloby. Ta byla soudu doručena dne 4. 11. 2021. K tomuto datu však žalobci nebylo ještě doručeno napadené rozhodnutí. O jeho vydání byl žalobce vyrozuměn nejprve e-mailem s příloženou kopií rozhodnutí a poté byl dne 1. 11. 2021 telefonicky vyzván k jeho vyzvednutí na velvyslanectví. Žalobce na tuto výzvu nereagoval a rozhodnutí si nepřevzal.
13. Z procesní opatrnosti se žalovaný dále vyjádřil i k žalobním bodům. Uvedl, že z provedených pohovorů s manželi jednoznačně vyplynula účelovost posuzovaného svazku. K tomuto závěru vedl správní orgány zejména způsob seznámení manželů, zasnoubení páru, kdy o toto se žalobce pokusil již na prvním osobním setkání, množství a délka osobních návštěv, jazyková bariéra a rozdílné socioekonomické zázemí manželů. Žalovaný také konstatoval, že do soukromého a rodinného života žalobce zasaženo nebylo, neboť manželům nic nebrání žít v Egyptě nebo v jiné zemi. Závěrem navrhl, aby byla žaloba odmítnuta jako předčasná. V případě neshledání důvodů k jejímu odmítnutí, požadoval, aby ji soud zamítl.

III. Replika žalobce

14. V písemné replice žalobce nesouhlasil s tvrzením žalovaného o předčasnosti podané žaloby. Rozhodnutí mu bylo doručeno nejprve dne 5. 10. 2021 a poté 7. 10. 2021 e-mailem. Dále byl dne 1. 11. 2021 vyzván, aby si rozhodnutí převzal v sídle velvyslanectví. Při podání žaloby vycházel z data doručení první verze e-mailové zprávy. Žalobce uvedl, že si rozhodnutí nepřevzal osobně, jelikož mu bylo již doručeno v e-mailové podobě. To ostatně sdělil i při telefonickém hovoru ze dne 1. 11. 2021 velvyslanectví, které jej v této záležitosti dále nekontaktovalo. Žalobce měl proto věc za vyřízenou a doručení za účinné. Doručení lze považovat za řádné v případě, kdy nejsou pochybnosti o tom, že se žalobce seznámil s obsahem napadeného rozhodnutí ještě před podáním žaloby. Případná vada doručení napadeného rozhodnutí není důvodem k odmítnutí žaloby pro předčasnost. Žalobce závěrem upozornil na provedení výsledku manželky cizineckou policií dne 18. 1. 2022, kdy jí bylo sděleno, že manželství nebylo shledáno účelovým.

IV. Skutečnosti zjištěné ze správního spisu

15. Podle oddacího listu vystaveného v Brně dne 23. 6. 2021 uzavřeli žalobce s X dne 8. 4. 2021 v Egyptě manželství.
16. Dne 19. 7. 2021 žalobce požádal o udělení krátkodobého víza k pobytu na území České republiky. Téhož dne byly provedeny paralelní pohovory s manželi. Žalobce v pohovoru na

velvyslanectví uvedl, že se s manželkou poznal díky svému bratrovi. Bratr se s manželkou setkal u lékaře. Následně ji seznámil s žalobcem, který s ní udržoval několikaměsíční kontakt přes telefon. Poprvé se fyzicky potkali až v Luxoru v jeho hotelu. Manželku žalobce o ruku žádal od prvního setkání, kdy přijela do Egypta, souhlasila až v únoru roku 2021. Dohromady žalobce navštívila do svatby třikrát. Svatba proběhla úředně v Káhiře za přítomnosti žalobcova přítele a právníka. Žádní další svatebčané nebyli přítomni. Svatební hostina ani cesta neproběhly. Žalobce dále vypověděl, že vlastní dům, byt, farmu a hotel v X, společné vlastnictví manželé zatím nemají. Mluví spolu trochu česky, trochu arabsky a trochu anglicky. V České republice chce žalobce být pouze 2 měsíce. O žádný pobyt žádat nechce, jelikož se bude vracet do Egypta. Závěrem žalobce uvedl, že s předchozími dvěma manželkami se rozvedl.

17. Manželka žalobce v pohovoru uvedla, že se nejprve seznámila s bratrem žalobce, když pracovala v nemocnici. Spřátelili se a později se navštěvovali. Bratr jí o žalobci vyprávěl a prosil ji, aby mu dala své telefonní číslo. Nakonec svolila, a když bratr žalobce odjížděl do Egypta, poslala žalobci maketu telefonu s parfémem a napsaným telefonním číslem. Poté jí žalobce napsal zprávu a od té doby zůstali v kontaktu. V únoru 2020 za žalobcem letěla do Egypta poprvé. Při první návštěvě ji požádal o ruku, což odmítla. Poté navštívila Egypt v říjnu 2020 na celý měsíc. V tu dobu již svatbu, která proběhla během třetí návštěvy v dubnu 2021, plánovali. Jednalo se o úřední sňatek za účasti právníka a přítele žalobce. Po svatbě se manželé znovu setkali v červenci 2021, mimo to jsou v neustálém telefonickém kontaktu. Společný majetek manželé nemají, manželka vlastní dům a dvě auta, manžel dům, byt a podíl v hotelu. Mluví spolu společným jazykem, trochu anglicky, arabsky a česky. Pro psaní složitějších záležitostí používají překladáč.
18. Rozhodnutím ze dne 2. 9. 2021 velvyslanectví žalobcovu žádost o krátkodobé vízum zamítlo z důvodu, že se žalobce dopustil obcházení zákona o pobytu cizinců s cílem získat vízum k pobytu na území. K závěru o účelovosti sňatku dospělo na základě toho, žalobce by pravděpodobně nezískal právo pobytu sám, svatbě předcházelo zhruba 30 dní osobní známosti, pár nikdy nesdílel dlouhodobě společnou domácnost mimo dovolenkové pobyty manželky v Egyptě, pár nepřijal žádný dlouhodobý závazek a manželství trvalo v době vydání rozhodnutí pouze 5 měsíců, z toho se manželé potkali osobně pouze na 14 dní. Velvyslanectví dále poukázalo na fakt, že manželé nemají společný jazyk, žalobce byl v minulosti dvakrát ženat, manželka se však zmiňovala pouze o jedné bývalé manželce, žalobce nemá stále zaměstnání, manželka mu v posledním roce poslala 585 000 Kč.
19. V žádosti o nové posouzení důvodů neudělení víza žalobce se závěrem o účelovém sňatku nesouhlasil. Namítal, že do České republiky mohl vycestovat již dříve za účelem návštěvy svého bratra a jeho manželky. Známost manželů by se měla dle jeho názoru posuzovat podle každodenní společné komunikace, která trvá nepřetržitě od listopadu roku 2019. Odkázal se přitom na konverzaci z aplikace WhatsApp, kterou velvyslanectví doložil. Skutečnost, že pár nesdílel dlouhodobě společnou domácnost, vysvětlil tím, že manželka žalobce má povinnost starat se o nezletilou dceru a nemocnou matku a má pracovní povinnosti, které vylučují, aby s žalobcem žila v Egyptě. Žalobce dosud právo navštívit svou ženu nemá. Jejich osobní kontakt tak probíhal pouze tak, jak to bylo z praktických důvodů možné. Stejně tak žalobce

odmítl, že by byl po uzavření manželství s manželkou v osobním kontaktu pouze 14 dní. Uzavření manželství předcházelo rok a půl známosti. Po svatbě spolu manželé strávili další dny v dubnu 2021 a červenci 2021. Jelikož si těmito návštěvami manželka vybrala veškeré pracovní volno, žádal o možnost návštěvy žalobce. Dále vysvětloval poměry v rodinách i jejich postoj k uzavřenému manželství. K žádosti přiložil kopii první stránky konverzace z WhatsAppu a potvrzení o odeslání e-mailů s přílohami, kolekci některých fotografií z návštěv manželky, letenky a potvrzení o pobytech manželky v Egyptě v roce 2021 a kopii výpisu z matričního úřadu ze dne 8. 9. 2021, který prokazuje, že má žalobce v současnosti pouze jednu manželku.

20. Napadeným rozhodnutím žalovaný vyslovil, že rozhodnutí velvyslanectví bylo vydáno v souladu s § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců. Žalovaný se odvolal na doporučení Komise k lepší transpozici a aplikaci Směrnice 2004/38/ES a uvedl, že zkoumal indikativní kritéria poukazující na zneužití práv. Měl za to, že je žalobce ve výrazně horší socioekonomické situaci než jeho žena. Existence pracovního poměru žalobce ani tvrzené vlastnictví k nemovitostem nebylo prokázáno. Žalobci bylo navíc manželkou postupně převedeno celkem 585 000 Kč, což rovněž umocňuje pochybnosti o charakteru manželství. O účelovosti manželství dle žalovaného svědčí rovněž fakt, že žalobce svou manželku požádal o ruku již při jejich prvním osobním setkání. Ekonomické zázemí žalobce a rychlá snaha zasnoubit se s českou občankou vedly žalovaného k závěru, že se žalobce pouze snažil zajistit si vízum do České republiky. Tento závěr dle žalovaného podporuje i fakt, že i dva žalobcovi bratři mají rovněž české manželky. Žalovaný dále zdůraznil, že pár nepřijal žádný dlouhodobý závazek, nebydlel spolu ve společné domácnosti, před svatbou spolu osobně strávil pouze 30 dní a svatba proběhla již na třetím setkání bez přítomnosti rodin obou manželů. Žalovaný dále poukázal na věkový rozdíl mezi manžely, jazykovou bariéru, absenci znalostí jakýchkoli českých reálií ze strany žalobce a rozpory ve výpovědi manželů týkající se budoucích plánů a přístupu rodin k jejich sňatku. Žalovaný vyzdvihl nesrovnalosti v tvrzeních žalobce týkajících se jeho předchozích manželství. Z doložené spisové dokumentace dovodil, že žalobce měl v jednu dobu současně tři manželky. O jedné z nich současná manželka nevěděla. Žalobce má z jednoho z předchozích manželství dceru, kterou však nikdy neviděl. Dle žalovaného je zřejmé, že manželka žalobce nemá pravdivé informace o historii svého manžela. Závěrem žalovaný dodal, že žalobce při pohovoru neznal celé jméno své manželky ani rok jejího narození. Z takto zjištěného skutkové stavu dovodil, že záměrem žalobce bylo prostřednictvím sňatku s občankou EU/ČR získat vstupní vízum nebo prostřednictvím následně získaného povolení k pobytu získat právo volného pohybu a pobytu v EU. K rozsáhlé konverzaci, kterou manželé správnímu orgánu doručili, žalovaný uvedl, že nemohla být z technických důvodů zobrazena, a proto k ní nemohlo být při posuzování žalobcovy žádosti přihlíženo. Žadatelé i jejich manželky jsou přitom vždy upozorňováni na to, aby e-maily s přílohami zasílali v úsporném formátu.

V. Právní posouzení soudem

21. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení jeho vydání předcházející v řízení podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve

znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v rozsahu a mezích uplatněných žalobních bodů, vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, v souladu s § 75 odst. 1, odst. 2 s. ř. s., a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

22. Předně se musel soud vypořádat s otázkou předčasnosti podané žaloby. Podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. soud usnesením odmítne návrh, jestliže byl podán předčasně. Smyslem institutu odmítnutí žaloby pro předčasnost je předejít tomu, že se žaloba opírá jen o více či méně nekvalifikovaný odhad podoby zatím neexistujícího rozhodnutí správního orgánu. Z pohledu opačného, správní žalobu lze podat až poté, co se žalobce přesně a úplně seznámí s napadeným správním rozhodnutím a jeho odůvodněním, neboť teprve pak může kvalifikovaně předejít soudu důvody (žalobní body), pro které by mělo dojít k jeho zrušení. Ostatně řadu nezbytných náležitostí správní žaloby lze čerpat jen z napadeného správního rozhodnutí, jehož opis musí být k žalobě připojen (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 6. 2013, č. j. 6 Ads 43/2013-12 a ze dne 7. 10. 2004, č. j. 2 Afs 148/2004-51).
23. V posuzovaném případě byl žalobce telefonicky vyzván k převzetí rozhodnutí žalovaného dne 1. 11. 2021. Žalobce rozhodnutí nepřevzal s tím, že mu již bylo rozhodnutí doručeno prostřednictvím e-mailu ve dnech 5. 10. 2021 a 7. 10. 2021. Je sice pravdou, že doručení napadeného rozhodnutí prostřednictvím e-mailu nelze bez dalšího považovat za řádné doručení. Nelze ovšem ani tvrdit, že by tato vada měla bez dalšího způsobit odmítnutí žaloby pro předčasnost. Žalobce se totiž s napadeným rozhodnutím zjevně dostatečně seznámil. Proti argumentům v něm obsaženým brojil v jednotlivých žalobních bodech, rozhodnutí řádně označil a jeho kopii k žalobě přiložil. V textu žaloby pak dostatečně konkrétně popsal, jakým způsobem se s rozhodnutím žalovaného seznámil, když objasnil průběh e-mailové komunikace. Z těchto důvodů soud k odmítnutí žaloby pro předčasnost nepřistoupil.
24. Dále se soud zabýval jednotlivými žalobními body. Předmětem přezkumu bylo rozhodnutí o neudělení krátkodobého víza žalobci z důvodů podle § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců, neboť měl uzavřít účelový sňatek.
25. Na postup při vyřízení žádosti o krátkodobé vízum podle § 20 zákona o pobytu cizinců se v souladu s § 168 uvedeného zákona nevztahují ustanovení části druhé a třetí zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, tedy včetně § 68 odst. 3 správního řádu. Přesto musí rozhodnutí o žádosti o udělení krátkodobého víza, resp. rozhodnutí o novém posouzení důvodů proti neudělení krátkodobého víza obsahovat dostatečně konkrétní právní i skutkové důvody ve smyslu bodu 4.8. a 4.9. části III. Příručky pro zpracování žádostí o víza a provádění změn v udělených vízech (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 10. 2015, č. j. 5 Azs 89/2015-30).
26. Vydávání krátkodobých víz je upraveno v přímo použitelném nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 13. 7. 2009, č. 810/2009, o kodexu Společenství o vízech (dále jen „vízový kodex“), doplněném o vnitrostátní úpravu v zákoně o pobytu cizinců. Řízení o udělení krátkodobého víza upravuje v tomto zákoně především § 20. Podle § 20 odst. 5 platí:

„Cizinci, který žádá o krátkodobé vízum jako rodinný příslušník občana Evropské unie a sám není občanem Evropské unie a hodlá doprovázet občana Evropské unie na území nebo následovat občana Evropské unie, který na území pobývá, se krátkodobé vízum neudělí, jestliže (...) e) se dopustil obcházení tohoto zákona s cílem získat vízum k pobytu na území, zejména pokud účelově uzavřel manželství“.

27. Zvláštním druhem opravného prostředku proti rozhodnutí o neudělení víza je nové posouzení důvodů neudělení víza podle § 180e zákona o pobytu cizinců (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2013, č. j. 9 As 92/2013-41). Jak uvádí § 180e odst. 6 téhož zákona, v tomto řízení „Ministerstvo zahraničních věcí posuzuje soulad důvodů neudělení krátkodobého víza, zrušení platnosti krátkodobého víza nebo prohlášení krátkodobého víza za neplatné, o kterých rozhodl zastupitelský úřad, s důvody stanovenými přímo použitelným právním předpisem Evropské unie (...)“ (tj. vízovým kodexem).
28. Žalovaný se v napadeném rozhodnutí odvolával především na indikativní kritéria obsažená ve Sdělení Evropské komise Evropskému parlamentu a Radě ze dne 2. 7. 2009, KOM (2009) 313, o pokynech pro lepší provádění a uplatňování směrnice 2004/38/ES a zdůrazňoval, že na základě zjištěných skutečností lze konstatovat, že manželství bylo uzavřeno účelově.
29. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 29. 10. 2015, č. j. 5 Azs 89/2015-30, uvedl: „Jakkoliv tedy nelze obecně zpochybňovat význam pokynů pro lepší uplatňování a provádění směrnice 2004/38/ES, k čemuž shora citované Sdělení č. COM (2009) 313 final slouží, nelze pouze mechanicky z takových pokynů vyjít a použít jich nikoliv k lepšímu, nýbrž snadnějšímu výkladu daných pravidel, aniž by bylo současně přihlédnuto ke všem relevantním okolnostem konkrétního případu.“ Nejvyšší správní soud tedy odmítl slepé následování indikativních kritérií, a naopak požaduje, aby správní orgány posoudily všechny skutečnosti komplexně, přičemž v odůvodněných případech jim nic nebrání se od indikativních kritérií odchýlit a dospět navzdory jejich naplnění k závěru, že jde o manželství skutečné.
30. Stejný požadavek je konečně možné vyčíst přímo z Příručky pro účelové sňatky, která je přílohou sdělení Komise č. COM (2014) 604, a která jasně vymezuje, že naplnění indikativních kritérií skutečně pouze *indikuje* přítomnost určitých typických znaků účelových manželství, takže vznikají důvodné pochybnosti ohledně skutečného účelu manželství právě posuzovaného. Shodně s Příručkou však Nejvyšší správní soud uvedl, že naplnění indikativních kritérií není důvodem pro *automatický* závěr, že manželství bylo účelové (viz rozsudek ze dne 9. 12. 2015, č. j. 4 Azs 228/2015-40). Po rodinném příslušníkovi občana Evropské unie je možné požadovat pouze to, aby hodnověrně prokázal existenci této rodinné vazby, nemusí aktivně dokazovat skutečný záměr sledovaný uzavřením manželství. Zjištění, že jsou naplněna indikativní kritéria, má vést zastupitelský úřad k tomu, aby sám podnikl další kroky, které by jeho podezření potvrdily nebo vyvrátily. Zjištěné skutečnosti je třeba posuzovat v jejich souhrnu a důkladně zhodnotit také ty, které svědčí ve prospěch řádného úmyslu manželů (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 10. 2015, č. j. 5 Azs 89/2015-30).

31. Účelovost manželství je otázkou skutkovou, přičemž pokud se správnímu orgánu podaří na základě řádných skutkových zjištění jednoznačně prokázat, že výlučným účelem sňatku bylo získání výhodnějšího pobytového oprávnění a že manželé nemají a neměli úmysl vést společně manželský život, je možné uvažovat o účelovém manželství. Sama skutečnost, že cizinci přineslo pobytové výhody, nestačí. Za skutkové prokazování účelovosti manželství je plně odpovědný správní orgán (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2015, č. j. 4 Azs 228/2015-30, či rozsudek ze dne 29. 10. 2015, č. j. 5 Azs 89/2015-30).
32. Jak bylo konstatováno výše, k učinění závěru o účelovém uzavření manželství velvyslanectví a poté žalovaný užili demonstrativně uvedené indikátory Sdělení Evropské komise Evropskému parlamentu a Radě ze dne 2. 7. 2009, KOM (2009) 313, o pokynech pro lepší provádění a uplatňování směrnice 2004/38/ES. Tomuto přístupu nelze obecně ničeho vytknout. Soud však musí konstatovat, že žalovaný všechna relevantní indikativní kritéria, pokud jde o samotný vztah žalobce a jeho manželky, nevyhodnotil, a pouze se jednostranně zabýval faktory svědčícími dle jeho názoru o účelovosti uzavřeného sňatku
33. Předně je nutné žalovanému vytknout, že se dostatečně nezabýval skutečnostmi, kterými žalobce argumentoval proti účelovosti uzavřeného manželství. Přitom z výpovědí manželů, které se skutečně v podstatných bodech shodovaly (seznámení páru, jeho sbližování pomocí dlouhou dobu probíhající dennodenní komunikace přes aplikaci WhatsApp, včetně hovorů přes službu FaceTime, následné rozhodnutí pro společnou budoucnost a svatbu), vyplývá, že se před svatbou nejednalo o krátkodobou známost. Pár se ke způsobu seznámení i době, kdy seznámení proběhlo, vyjadřoval shodně a dle krajského soudu přesvědčivě. Z jejich výpovědí vyplývá, že se skutečně seznámili prostřednictvím bratra žalobce v listopadu 2019. Že se manželé před svatbou setkali dvakrát a osobně spolu strávili pouze 30 dní, je logicky dáno tím, že nebydlí na stejném kontinentu, manželka žalobce pracující ve zdravotnictví byla vázána pracovními závazky a jejich situace jim neumožnila častější návštěvy. V tomto směru je věrohodné tvrzení žalobce, který uvedl, že jeho manželka na cesty do Egypta spotřebovala všechno pracovní volno a žalobci přístup do České republiky zatím povolen nebyl. Obdobně tomu bylo i po svatbě v dubnu 2021, kdy manželka žalobce navštívila v Egyptě znovu v červenci a srpnu 2021. Je proto zjevné, že manželé se osobně ani častěji setkávat nemohli. Skutečnost, že manželka zná žalobcovu rodinu v Egyptě, a on je v kontaktu s rodinnými příslušníky své ženy, žalobce dokládal fotografiemi. Tato skutečnost zůstala žalovaným nepovšimnuta.
34. Pokud jde o jazykovou bariéru mezi manžely, žalobce argumentoval tím, že i když ani jeden z manželů spolehlivě neovládá jazyk toho druhého, je se svou manželkou od listopadu 2019 v denním kontaktu. Své tvrzení doložil výpisem konverzace z aplikace WhatsApp, kterou velvyslanectví odeslal prostřednictvím e-mailu. Žalovaný však k zaslané příloze uvedl toliko, že ji nebylo možné otevřít. Nemožnost otevření daného souboru byla žalobci oznámena až v rámci odůvodnění napadeného rozhodnutí. Soud pouze podotýká, že stejná příloha byla přiložena i k podané žalobě a s jejím otevřením nebyl spojen žádný technický problém. Nezbyvá než konstatovat, že existenci každodenní komunikace mezi manželi od roku 2019 žalovaný v napadeném rozhodnutí nikterak nevyvrátil. Z předloženého objemu zpráv je pak zřejmé, že mezi manželi komunikace logicky probíhat musí. V rámci výsledku ostatně manželé o tom druhém uvedli nejen obecné skutečnosti, nýbrž i detaily ohledně svých

rodin. Nelze tedy tvrdit, že by se nedokázali domluvit. Skutečnost, že si manželé v písemném projevu vypomáhali užitím překladáče, pak dle názoru zdejšího soudu není nepřírozené. Užití podobného softwaru je v dnešní době poměrně běžnou záležitostí a jeho využívání může, a bezpochyby mohlo, prohloubit porozumění mezi oběma manželi.

35. Soud nesdílí ani názor žalovaného na peněžní transakce, které mezi manžely proběhly. Skutečnost, že manželka žalobci postupně odeslala 585 000 Kč, bez dalšího nelze označit za důkaz o horší socioekonomické situaci žalobce. Ze spisu ostatně vyplývá, že žalobce doložil listiny týkající se vlastnictví podílu v hotelu, smlouvu o koupi pozemku a další listiny prokazující placení daní z nemovitostí a poplatků za energie. Žalovaný doložení listinných důkazů žalobcem ve svém rozhodnutí zcela ignoroval, omezil se pouze na konstatování, že vlastnictví nemovitosti žalobcem nebylo prokázáno. Jako nepodložené se rovněž jeví konstatování, že žalobce neprokázal, že je zaměstnán. Sam žalovaný uvedl, že žalobce potvrzení o zaměstnání doložil. Nijak poté nerozvedl, v čem se taková listina jeví nedostatečnou. Její pravost ostatně také nezpochybnil. Ani v tomto bodě tedy nelze tvrdit, že by se žalobcovo tvrzení nezakládalo na pravdě.
36. Žalobci lze rovněž dát za pravdu, že v situaci, kdy byl pohovor prováděn v anglickém jazyce, kterému žalobce dle vyjádření žalovanému nerozumí příliš dobře, jsou pochopitelné jisté rozpory ve výpovědích obou manželů. Je zřejmé, že žalobce popsal některé skutečnosti méně detailně a že jeho manželka naopak odpovídala přesněji. Je nicméně nepochybné, že se v podstatných bodech svých výpovědí shodovali (ohledně průběhu jejich známosti, okolností uzavření sňatku, průběhu návštěv, znali navzájem své rodiny, obdobně se pak vyjadřovali i o budoucím soužití).

VI. Závěr a náklady řízení

37. S ohledem na shora uvedené závěry soud napadené rozhodnutí bez nařízení jednání zrušil pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů (§ 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.) a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.).
38. V dalším řízení se žalovaný zejména vyvaruje jednostranného pohledu na věc a v odůvodnění nepomine i všechny relevantní okolnosti, které mohou nasvědčovat závěru o neúčelovosti uzavřeného manželství. Skutečnosti svědčící ve prospěch i neprospěch závěru o účelovosti manželství vzájemně posoudí. Žalovaný také zohlední dokumenty, které žalobce předložil v průběhu správního řízení a k nimž se dosud vůbec nevyjádřil. Dále zohlední též výše popsané výhrady soudu k jednotlivým dílčím závěrům napadeného rozhodnutí. Pokud to bude potřeba pro posouzení věci, žalovaný doplní spis o další důkazy. Nebude-li možné bez pochyb prokázat účelovost manželství, bude nutno učinit závěr, že se nejedná o účelové manželství (srov. bod 61 již citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu sp. zn. 4 Azs 228/2015). Žalovaný je právním názorem vysloveným v tomto rozsudku v dalším řízení vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
39. O nákladech řízení bylo rozhodnuto ve smyslu ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., dle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo

na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.

40. V souzeném případě byl žalobce úspěšný, proto mu soud proti žalovanému přiznal právo na náhradu nákladů řízení. Ty byly tvořeny zaplaceným soudním poplatkem za žalobu dle příslušné položky sazebníku soudních poplatků ve výši 3 000 Kč a odměnou právního zástupce za 3 úkony právní služby ve výši 9 300 Kč [3 úkony právní služby po 3 100 Kč dle § 7 bodu 5, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a), d), vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu], náhradou hotových výdajů ve výši 900 Kč (3 paušály po 300 Kč za 3 úkony právní služby dle § 13 odst. 1, odst. 3 advokátního tarifu). Soud uložil žalovanému, aby náklady řízení v celkové výši 13 200 Kč uhradil žalobci k rukám jeho právního zástupce v přiměřené lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Liberec dne 16. května 2022

Mgr. Lucie Trejbalová
předsedkyně senátu